

Datum
2019-09-16

Diariennr
KST 2019/207

Ert datum
2019-05-09

Ert diariennr
S2018/00813/SF

Socialdepartementet

Remissyttrande över SOU 2018:5 Vissa processuella frågor på socialförsäkringsområdet

Kammarrätten anser att utredningens förslag är genomtänkta och genomarbetade. Det är tydligt att förändringar för att stärka det allmänna ombudet för socialförsäkringens roll är påkallade för att ombudet ska kunna uppfylla sitt uppdrag. Kammarrätten ställer sig positiv till att ombudets roll och kompetensområde förstärks och förtydligas på det sätt som föreslås samt att vissa processuella frågor rörande det allmänna ombudet tydliggörs. Kammarrätten ställer sig även bakom förslaget att tjänstemän hos beslutsmyndigheterna inte ska få anlitas för att företräda ombudet.

Kammarrätten har i övrigt följande synpunkter.

Det allmänna ombudets rätt att föra talan om fastställelse

Införande av en möjlighet till en talan om fastställelse innebär ett betydande avsteg från allmänna förvaltningsprocessrättsliga principer och redan mot den bakgrunden finns anledning att inta stor försiktighet. Det går vidare att ifrågasätta om behovet av praxis på området är så stort att en sådan väsentlig förändring bör genomföras. Enligt kammarrättens mening är det också svårt att helt överblicka vilka konsekvenser förslaget skulle innebära för domstolens process i den aktuella måltypen. Vidare bör även beaktas att de enskilda i socialförsäkringsmålen vanligtvis är sjuka eller på annat sätt utsatta. Det är därför betänkligt att ombudet, i vissa situationer, ska ges möjlighet att driva fram prejudikat som kan innebära en nackdel för den enskilde trots att uppfattningen från ombudet är att den enskilde har rätt till en viss förmån. Det bör i det sammanhanget också påpekas att den möjlighet som står till buds för det

Postadress

Box 2302
103 17 Stockholm

Besöksadress

Birger Jarls Torg 5

Telefon

08-561 690 00

Telefax

08-14 98 89

E-post: kammarrattenistockholm@dom.se

Internet: www.kammarrattenistockholm.domstol.se

allmänna ombudet hos Skatteverket att föra en sådan talan gäller förhandsbesked från Skatterättsnämnden som har en mer presumtiv och framtida innebörd för den enskilde.

Kammarrätten har sammantaget svårt att se att denna lösning är den som är bäst lämpad för att åtgärda det som beskrivs vara det största hindret mot att det allmänna ombudet lyckas föra fram prejudikat – inlåsningseffekten i underrätterna. Enligt kammarrätten finns andra alternativ, som också behandlas i förslaget, som är mindre ingripande men som enligt domstolens mening skulle underlätta för det allmänna ombudet att föra vidare mål till Högsta förvaltningsdomstolen. Enligt kammarrättens mening har dessa alternativ avfärdats väl enkelt till fördel för alternativet med införande av en talan om fastställelse. Till skillnad mot vad som anges i utredningen anser kammarrätten att möjligheten för det allmänna ombudet att träda in i processen i ett senare skede är ett sådant alternativ. Skäl som talar för en sådan ordning är att rättsfrågor ibland identifieras först under processen i domstol, framför allt i förvaltningsrätt. Det skulle ge det allmänna ombudet större utbud att hitta rättsfrågor som är intressanta att få prövade. Statistiken som presenteras i utredningen visar även att det allmänna ombudet valt att inte överklaga förvaltningsrättsdomar i ett relativt stort antal mål trots att domen gått ombudet helt eller delvis emot. Det kan förstås bero på flera olika orsaker men skulle det allmänna ombudet även ges möjlighet att träda in i processen i ett senare skede skulle han eller hon på ett mer träffsäkert sätt hitta mål som är lämpade att föra vidare till högsta instans. För att ge det allmänna ombudet ett större utbud av domar att överklaga från kammarrätterna bör dessutom möjligheten till undantag från dispensprövning för det allmänna ombudet i denna instans övervägas. Alternativet har inte närmare berörts i utredningen och bör därför utredas vidare.

Beslutsmyndigheternas beslut om återkrav ska få verkställas enligt utsökningsbalken efter laga kraft

Kammarrätten finner det positivt att beslutsmyndigheternas beslut om återkrav ska utgöra en exekutionstitel. En sådan ordning effektiviserar handläggningen av aktuella ärenden och eliminerar samtidigt risken för parallella domstolsprocesser och motstridiga prejudikat. Utifrån rättssäkerhetssynpunkt bör beslutet på det sätt som utredningen föreslår få verkställas först när det vunnit laga kraft. Kammarrätten vill dock påpeka att samtliga beslut enligt balken enligt 112 kap. 5 § gäller omedelbart om inget annat föreskrivs i beslutet eller bestäms av en domstol som har att pröva beslutet. Den nu föreslagna ordningen kan innebära att nämnda bestämmelse framstår som otydligt och motstridig. Detta bör beaktas i det fortsatta lagstiftningsarbete.

I övrigt har kammarrätten inget att erinra mot förslaget.

Detta yttrande har beslutats av lagmannen Eva-Lotta Hedin. Föredragande har varit förvaltningsrättsfiskalen Jennie Åsberg.

Eva-Lotta Hedin

Jennie Åsberg

Kopia till

Övriga kammarrätter

Hovrätterna

Förvaltningsrätterna under Kammarrätten i Stockholm

Justitiedepartementet, expeditionschefen och enheten DOM

Domstolsverket

Kammarrättens intranät

Tidningarnas telegrambyrå